

26.

A magyar kormány 1920. évi 1.700. M. E. számú rendelete,

az Osztrák-magyar bank által kibocsátott bankjegyek felülbélyegzéséről.

A minisztérium a következőket rendeli :

1. §.

Az Osztrák-magyar bank által kibocsátott s Magyarországnak magyar közigazgatás alatt álló területén forgalomban lévő 10, 20, 25, 50, 100, 200, 1.000 és 10.000 koronás bankjegyek magyar felülbélyegzéssel látandók el.

Ezek a bankjegyek 1920. évi március hó 18. napjától kezdve magyar felülbélyegzés nélkül megszűnnek törvényes fizetési eszközök lenni. Ettől a naptól kezdve az Osztrák-magyar bank a felülbélyegzés alá eső bankjegyeit Magyarországon csak magyar felülbélyegzéssel ellátva hozhatja forgalomba, és úgy a közpénztáraknak, mint az Osztrák-magyar bank magyarországi intézeteinek tiltva van a felülbélyegzés alá eső bankjegyeket magyar felülbélyegzés nélkül fizetés vagy letét gyanánt, beváltás vagy átváltás végett elfogadni. Az említett naptól kezdve ezekkel a bankjegyekkel bármennemű fizetést csakis abban az esetben lehet érvényesen teljesíteni, ha azok magyar felülbélyegzéssel már elláttak, s 1920. évi március hó 28. napjától kezdve általában bárkinek tilos magyar felülbélyegzéssel el nem látott ilyen bankjegyeket fizetési eszközül követelni, adni vagy elfogadni.

Ha a jelen rendelet életbelépte előtt a felek felül nem bélyegzett, de a jelen rendelet szerint felülbélyegzés alá eső bankjegyekben való fizetést kötötték ki, az ily kikötést a jelen rendelet hatályba léptének napjától kezdve úgy kell tekinteni, mintha a felek magyar felülbélyegzésű bankjegyekben való teljesítésben egyeztek volna meg.

Egyelőre nem bélyegeztetnek felül és felülbélyegzés nélkül továbbra is változatlanul törvényes fizetési eszközül szolgálnak az összes 1 és 2 koronások.

Szintűgy változatlanul forgalomban maradnak:

a) a postatakarékpénztár által kibocsátott 5, 10 és 20 koronások,

b) az u. n. tanácskormány által forgalomba hozott hamis 25 és 200 koronások, amelyeket ezentúl is a 3.954/1919. M. E. számú rendelettel¹⁾ megállapított érték erejéig, vagyis a 25 koronásokat 5 korona értékben, a 200 koronásokat pedig 40 korona értékben kell fizetesként elfogadni.

2. §.

Mindenki — akár egyes személy, társaság, cég; vállalat, egyesület stb. — köteles az 1. §. első bekezdésében felsorolt bankjegyekből a birtokában vagy őrizetében (az általa bérelt páncélszekrényekben vagy rekeszekben, safeben stb.) lévő mennyiséget — tekintet nélkül arra, hogy a bankjegyeknek ki a tulajdonosa — 1920. évi március hó 18-tól 27-éig valamely gyűjtőhelyhez felülbélyegzés végett beszolgáltatni.

Mint gyűjtőhelyek működnek:

a) a magyar postatakarékpénztár, Budapesten,

b) mindazok a pénzüintézetek, amelyek a Pénzüintézeti Központ tagjai,

c) mindazok a hitelszövetkezetek, amelyek az 1898 : XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartoznak.

A gyűjtőhely a felülbélyegzés végett hozzá beszolgáltatott bankjegyek összegének felét (50 százalékát) felülbélyegzett bankjegyekben a beszolgáltató fél kezeihez kifizeti, másik felét pedig a tulajdonos nevére szóló Pénztári Elismervény kiadása mellett államkölcsonként visszatartja. Ha a félnek visszajáró összeg 10-el nem osztható, a 3. §. negyedik bekezdése szerint kikerekítésnek van helye.

Abban az esetben, ha a gyűjtőhely nem rendelkeznék annyi felülbélyegzett bankjeggyel, hogy a félnek visszajáró összeget nyomban kifizethesse, akkor a félnek visszajáró összeg ki nem fizetett részéről egyelőre Nyugtát ad, amelynek ellenében a felülbélyegzett bankjegyeket mielőbb, de legkésőbb 8 nap alatt kiszolgáltatja.

¹⁾ Lásd Magy. Rend. Tára, 1919. évf., 632. o.

A gyűjtőhelyek jogosultak, de nem kötelesek vizsgálni, hogy a Pénztári Elismervény vagy Nyugta bemutatója az Állami Elismervény (9. §.), illetőleg a felülbélyegzett bankjegyek átvételére jogosított-e.

A jelen §. rendelkezései a hatóságoknál vagy közjegyzőknél természetben őrzött letétekben lévő bankjegyekre is vonatkoznak, — a bűnjelként őrzött bankjegyek kivételével.

A jelen §. első bekezdésében megállapított beszolgáltatási kötelezettség nem terjed ki az Osztrák-magyar bankra, amely budapesti főintézetének és magyarországi fiókjainak bankjegykészleteit felülbélyegzés végett beszolgáltatni nem köteles.

A közpénztáraknál lévő bankjegyek beszolgáltatása tekintetében az 5. §. intézkedik.

3. §.

Idegen felülbélyegzéssel ellátott bankjegyek, valamint használatlaná vált vagy sérült (hiányos) bankjegyek felülbélyegzés végett nem fogadhatók el.

Hasonlóképen nem fogadhatók el az Osztrák-magyar bank által a forgalomból már behívott következő bankjegyek sem :

- a) az 1910. évi január hó 2-áról keltezett 100 koronás,
- b) az 1902. évi január hó 2-áról keltezett 50 koronás, és
- c) az 1907. évi január hó 2-áról keltezett 20 koronás bankjegyek.

A használhatatlaná vált vagy sérült (hiányos) bankjegyeket, úgyszintén az Osztrák-magyar bank által a forgalomból már behívott bankjegyeket azonban a gyűjtőhelyek átveszik, és az Osztrák-magyar bank szabályai értelmében való kicserélés vagy részleges megtérítés, illetőleg átváltás céljából az Osztrák-magyar bank budapesti főintézetéhez juttatják. A nevezett főintézet intézkedései alapján a postatakarékpénztár az általa benyújtott ily bankjegyekre nézve, a Pénzügyi Központ, illetőleg az Országos Központi Hitelszövetkezet pedig az egyéb gyűjtőhelyeknél benyújtott ily bankjegyekre nézve a megtérítés eredményéhez képest gondoskodnak arról, hogy az ily bankjegyek ellenértékének fele (50 százaléka) a tulajdonos nevére szóló Pénztári Elismervény kiadása mellett visszatartassék.

Egy darab 10 koronás bankjegy egymagában felülbélyegzésre nem fogadható el. Egyébként bármily összeg elfogadható. Mint-

hogy azonban technikai okokból szükséges, hogy a félnek visszajáró összeg 10-el osztható legyen, ennek elérhetése végett a félnek visszajáró összeget szükség esetén 10-el osztható összegre felfelé ki kell kerekíteni. Ily kivételes esetekben a beszolgáltatott bankjegyekből önként érthetően azok felénél (50 százalékuál) kevesebb tartandó vissza.

10.000 koronás bankjegyek technikai okokból csak párosával fogadhatók el felülbélyegzés végett.

A gyűjtőhely külön nyugta ellenében egy darab 10.000 koronás bankjegyet is átvenni tartozik ugyan, de az ily bankjegy felülbélyegzése és 50 százalékanak visszatartása a rendes eljárástól eltérően a Pénzüntézeti Központ vagy az Országos Központi Hitelszövetkezet közvetítésével történik, hova az ily bankjegyet a gyűjtőhely a tulajdonos nevének és lakhelyének pontos feltüntetése mellett felküldi.

Aki 10.000 koronás bankjegyeket szolgáltatott be, az az ezekből visszajáró összeget is 10.000 koronás bankjegyekben kapja meg. Aki 10.000 koronás bankjegyeket más bankjegyekkel együtt szolgáltatott be, nem köteles az általa 10.000 koronás bankjegyekben beszolgáltatott összeg felénél többet felülbélyegzett 10.000 koronás bankjegyekben elfogadni.

A beszolgáltató fél a felülbélyegzett bankjegyekben visszajáró összeget nem igényelheti ugyanoly értékfokozatú bankjegyekben, mint amilyeneket beszolgáltatott, de kívánsága a rendelkezésre álló bankjegymennyiséghez képest a lehetőség szerint figyelembe veendő.

4. §.

A gyűjtőhelyek kötelesek úgy a készletükben levő, mint a hozzájuk beszolgáltatott felülbélyegzendő összes bankjegyeket valamely főgyűjtőhelyhez beszolgáltatni:

Mint főgyűjtőhelyek működnek.

- I. Budapesten:* a) a központi állampénztár,
 b) a IX. ker. állampénztár,
 c) a budapestvidéki (IV. ker.) állampénztár,
 d) a Pénzüntézeti Központ,
 e) az Országos Központi Hitelszövetkezet;

II. Vidéken: az összes állami pénztárak (adóhivatalok).

A főgyűjtőhely a felülbélyegzés végett hozzá beszállított bankjegyek összegének felét (50 százalékát), illetve ha a gyűjtőhely a 3. §. negyedik bekezdése szerinti esetekre való figyelemmel ennél többet igényelne, a megjelölt nagyobb összeget, felülbélyegzett bankjegyekben a gyűjtőhelynek kifizeti s a visszatartott másik részről Pénztári Elismervényt ad, még pedig külön Pénztári Elismervényt arról az összegről, amelyet a gyűjtőhelynek saját készletéből, és külön Pénztári Elismervényt arról az összegről, amelyet a gyűjtőhelyhez a felek által beszolgáltatott bankjegyekből tartott vissza.

Abban az esetben, ha a főgyűjtőhely nem rendelkeznék annyi felülbélyegzett bankjeggyel, hogy a gyűjtőhelynek visszajáró összeget nyomban kifizethesse, akkor a gyűjtőhelynek visszajáró összeg ki nem fizetett részéről egyelőre Nyugtát ad, amelynek ellenében a felülbélyegzett bankjegyeket mielőbb, de legkésőbb 5 nap alatt kiszolgáltatja.

A főgyűjtőhelyek jogosultak, de nem kötelesek vizsgálni, hogy a Pénztári Elismervény vagy Nyugta bemutatója az Állami Elismervény (9. §.), illetve a felülbélyegzett bankjegyek átvételére jogosított-e.

A főgyűjtőhelyek a hozzájuk beszállított bankjegymennyiséget Budapesten az állami nyomdához, vidéken pedig — ha a felülbélyegzés nem történik a főgyűjtőhely székhelyén — a legközelebbi felülbélyegzőhelyhez szállítják be.

A felülbélyegzés Budapesten az állami nyomdánál, vidéken pedig a pénzügyminiszter által kijelölt állami pénztáraknál történik.

5. §.

Az összes állami pénztárak (adóhivatalok, katonai, bányászati, erdészeti, postai, államvasuti és egyéb különös és kezelési pénztárak, fogyasztási adóhivatalok, valamint az egyes minisztériumok és hatóságok házi vagy kézi pénztárai), továbbá minden egyéb közpénztár, ideértve a városi és községi pénztárakat is, kötelesek 1920. évi március hó 18-án reggel pénztári zárlatot készíteni és felettes hatóságuknak — ha az helyben van, írásban rövid úton, ha pedig nincs helyben, táviratban — lehetőleg még ugyanaz nap az alábbi a)—d) pontok szerint részletezve bejelen-

teni, hogy mennyi pénzkészletük van, beleértve a náluk kezelt alapok, alapítványok és letétek készpénzmaradványait is:

a) felülbélyegzés alá eső bankjegyekben,

b) postatakarékpénztári jegyekben,

c) 1 és 2 koronásokban,

d) az u. n. tanácskormány által forgalomba hozott hamis 25 és 200 koronásokban.

Azok az állami pénztárak (adóhivatalok), amelyeknél a felülbélyegzés helyben történik, szabályszerűen gondoskodnak a bankjegyek felülbélyegeztetéséről. Azok az állami pénztárak (adóhivatalok) pedig, amelyeknél a felülbélyegzés nem történik helyben, kötelesek a felülbélyegzés alá eső összes bankjegyeiket lehetőleg még e rendelet megjelenésének napján, de legkésőbb másnap a legközelebbi felülbélyegző helyhez beszállítani.

A jelen §. első bekezdésében felsorolt egyéb közpénztárak kötelesek a felülbélyegzés alá eső összes bankjegyeiket késedelem nélkül valamely állami pénztárhoz (adóhivatalhoz), mint főgyűjtőhelyhez, felülbélyegzés végett beszoigáltatni. A főgyűjtőhely az ezen pénztárak által felülbélyegzés végett hozzá beszoigáltatott összegek felét (50 százalékát), illetőleg a 3. §. negyedik bekezdésében foglaltakra való figyelemmel esetleg ennél nagyobb részét felülbélyegzett bankjegyekben kifizeti, a fennmaradó részét Pénztári Elismervény kiadása mellett visszatartja.

6. §.

A felülbélyegzés akként történik, hogy a bankjegyeknek magyar szövegű oldalára — a 200 és 25 koronás bankjegyeknek jobboldali magyar szövegű részére — bélyegzőlenyomat alkalmaztatik, amelynek leírása a következő: a harminckilenc milliméter átmérőjű, bordóvörös színben nyomott bélyegzőkép kívül és belül fogazott és sima vonalakból alkotott ékitményes rajzokkal kitöltött kör alakot mutat, ennek fehér mezőjében a közepén elhelyezett országcimer pajzsrajzot »Magyarország« szó veszi körül.

7. §.

A felülbélyegzés vezetésére és ellenőrzésére minden felülbélyegző helyen helyi bizottság alakítandó, amely az elnökön kívül legalább hat, legfeljebb tíz tagból áll.

E bizottság elnöke városokban a polgármester, járási székhelyeken a főszolgabíró, akadályoztatásuk esetén hivatali helyettesük. Az elnök a bizottságot a közhivatalok, egyházak, tanintézetek, pénzügyintézetek képviselőiből és esetleg más alkalmas személyekből a jelen rendelet kihirdetése után 24 óra alatt megalakítja.

A bizottságban helyet kell foglalniok:

a) ahol pénzügyigazgatóság van, a pénzügyigazgatónak vagy helyettesének,

b) olyan városokban, amelyek egyszersmind járási székhelyek is, a főszolgabírónak, és

c) a pénzügyintézetek legalább két képviselőjének.

Egy tagot a pénzügyminiszter küld ki a bizottságba. A bizottsági tagság elfogadása a helybeliekre nézve kötelező.

Az elnök a bizottság köztisztviselő tagjait esküjükre figyelmezteti, a nem köztisztviselő tagoktól pedig fogadalmat vesz arra, hogy a felülbélyegzés ügyét minden erejükkel előmozdítják, és a tudomásukra jutó minden oly cselekményt vagy törekvést, amely a jelen rendelettel, az e tárgyban kiadandó utasításokkal, vagy a felülbélyegzés céljával ellenkezik, minden erejükkel megakadályozni és megtorolni igyekeznek.

A bizottság mint közhatóság működik, mint ilyennek jogában áll bárkitől — hatóságoktól, hivataloktól, természetes vagy jogi személyektől — a felülbélyegzés végrehajtásához szükséges bármilyen szolgálatot és támogatást vagy egyéb szolgáltatást, pl. helyiségek, felszerelések, járművek átengedését követelni, katonai vagy egyéb karhatalmat igénybe venni.

A bizottság köteles a felülbélyegzés egész tartama alatt állandóan készenlétben lenni, a felülbélyegzés rendes menetéről naponként meggyőződést szerezni, gondoskodni arról, hogy a gyűjtőhelyek és főgyűjtőhelyek megfelelő mennyiségű felülbélyegzett bankjegyekkel rendelkezzenek, torlódások elkerülése végett a szükséghez képest intézkedni az iránt, hogy mely községek, mely napokon szállítsák be bankjegyeiket; köteles továbbá a szállítmányoknak, a felülbélyegző helyiségeknek, az állami pénztárnak fokozott katonai őrizetéről gondoskodni, a bankjegyek megszámlálásához a kellő számú erre alkalmas személyzetet a helybeli hivataloktól, pénzügyintézetektől vagy egyéb vállalatoktól kirendelni, azt a szükséghez képest kiegészíteni, általában a felülbélyegzés

sikeres lebonyolítása érdekében minden szükséges intézkedést késedelem nélkül megtenni. Köteles továbbá a bizottság körzete lakosságának kellő felvilágosításáról a jelen rendelet 1. §-ának első, második és harmadik bekezdésében, s a 2. §. első bekezdésében foglaltak ismertetéséről a 8. §. szerint azonnal és ismételtlen gondoskodni.

Ha valamely állami pénztár helyisége a felülbélyegzés megajtására a helyi viszonyoknál fogva egyáltalában nem alkalmas, és helyben alkalmasabb helyiség található, akkor a bizottság bármely erre alkalmas helyiséget és felszerelését (pénzszekrényeket stb.) a felülbélyegzés céljára és tartamára minden jogorvoslat kizárásával, azonnali hatállyal díjtalanul igénybe vehet.

A bizottság hatásköre arra az egész területre kiterjed, amelyről a bankjegyek a bizottság székhelyén kerülnek felülbélyegzésre, s a bizottság az illető területen lévő egyes helyekre szükség esetén kiküldötteket küldhet.

A helyi bizottság teendőit Budapesten a Pénzügyminiszteri Központ helyiségeiben működő Központi Bizottság látja el, amely a pénzügyminisztertől nyert utasítások alapján a felülbélyegzésnek országos irányítását is végzi. A Központi Bizottság megalakításáról a pénzügyminiszter gondoskodik.

A helyi bizottságok és a központi bizottság a felülbélyegzés befejeztével még szükséges intézkedések vezetését és ellenőrzését is ellátják, s e bizottságok működése csak akkor szűnik meg, ha felmentésük iránt a pénzügyminiszter intézkedik.

8. §.

A törvényhatóságok első tisztviselőinek, a városi és járási hatóságok s az összes közhivatalok vezetőinek és helyetteseiknek, a községi jegyzőknek és bírónak, a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezet lelkészeinek, a tanároknak és tanítóknak, a hirdapoknak és pénzügyintézeteknek, hitel- és fogyasztási szövetkezetek vezetőinek, mindenféle egyesületek és társaskörök vezetőinek és minden munkaadónak polgári kötelessége, hogy megfelelő módon minden kínálkozó alkalommal ismertesse a jelen rendelet 1. §-ának első, második és harmadik bekezdésében, a 2. §. első bekezdésében foglaltakat, s hogy a lakosságot felvilágosítsa arról, hogy aki a felülbélyegzés alá eső bankjegyeit felülbélyegzés végett ide-

jében be nem szolgáltatja, az a be nem szolgáltatott bankjegyek egész értékével önmagát károsítja.

A Pénzügyintézeti Központnak és az Országos Központi Hitel-szövetkezetnek a felülbélyegzés sikeres keresztülvitele érdekében kiküldött és kellően igazolt megbízottai feladatuk megvalósíthatása érdekében minden lehető támogatásban részesítendőek.

A községek (városok) kötelesek a felülbélyegzés céljára a felülbélyegzés ügyében eljáró közegek kívánságára a szükséges fuvarok rendelkezésre bocsátásáról gondoskodni.

A bankjegyek felülbélyegeztetésének ideje alatt a felülbélyegzéssel kapcsolatos összes munkálatok vasárnapokon egész napon át végezhetőek.

9. §.

A felülbélyegzésre benyújtott bankjegyek visszatartott részéről kiállított Pénztári Elismervény utóbb, a tulajdonos nevére szóló Állami Elismervényre fog kicseréltetni, amiről a pénzügyminiszter gondoskodik.

Az elismervényen alapuló követelés — további intézkedésig — élők közötti jogügylettel át nem ruházhatók.

Az elismervényen alapuló követelés összege után az államkincstár évi 4°/_o kamatot fizet.

Az elismervényen alapuló követelést az állam teljes összegében készpénz gyanánt fogadja el olyan földrészletek vételárának, vételár-törlesztő részleteinek vagy járadékának fizetésénél, amely földrészleteket az állam birtokpolitikai célokra juttat. Az ily elismervénnyel fizetők elsőbbségben részesülnek a készpénzzel fizetőkkel szemben.

Egyszeri vagyoadó behozatala esetén annak fizetésére az elismervényen alapuló követelés teljes névértékében felhasználható lesz, s a fizetésre vonatkozó részletes feltételeket és módokat a pénzügyminiszter fogja megállapítani.

E jogok gyakorlásánál, szintúgy a kamatoknak vagy a visszafizetésre kerülő tőkeösszegnek a felvételénél, általában az elismervényen alapuló minden jognak a gyakorlásánál a tulajdonos személyazonosságának igazolása fog követeltetni, s minthogy mindezeket a jogokat csakis az elismervényben megnevezett tulajdonos fogja gyakorolhatni, ennél fogva a bankjegyek tulajdonosainak saját

érdeke, hogy a visszatartott összegről Pénztári Elismervény **az ő nevére állíttassék ki.**

A tulajdonos nevének vagy lakcímének téves bemondásából származó károkért sem a gyűjtőhelyeket és főgyűjtőhelyeket, sem az államkincstárt felelősség nem terheli.

10. §.

Az Osztrák-magyar bank budapesti főintézete és magyarországi fiókjai kötelesek a náluk vezetett girószámlákon 1920. évi március hó 18-án fennálló követeléseket megállapítani, s ha ekkor a számlatulajdonos javára mutakozó követelés meghaladja az 1920. évi január hó 15-iki követelést, kötelesek ennek a többletnek a felét (50 százalékát) a számlatulajdonos terhére írni, és Budapesten a központi állampénztárnak, vidéken pedig a helybeli állami pénztárnak girószámláján az államkincstár javára írni.

Az államkincstár javára írt ezekről az összegekről a számlatulajdonosok az Osztrák-magyar bank budapesti főintézetének előterjesztése alapján kiállítandó állami elismervényeket kapnak, amelyekre nézve a 9. §. rendelkezései irányadók.

Amennyiben a számlatulajdonos követelésének egy része a jelen §. első bekezdése értelmében az államkincstár javára iratott, és a girószámlára 1920. évi március hó 8. napjától 18. napjáig terjedő időben harmadik személyek tartozatlanul, vagy 1920. évi március hó 18. napjáig esedékessé még nem vált tartozás fejében fizetést vagy átutalást teljesítettek, a számlatulajdonos a pénzügyminisztertől kérheti, hogy az ő nevére kiállítandó állami elismervény összegének megfelelő csökkentésével az említett befizetések vagy átutalások összegének fele része erejéig annak a nevére állíttassék ki állami elismervény, aki az említett befizetést vagy átutalást teljesítette, vagy arra megbízást adott.

A számlatulajdonosnak e kérelmét legkésőbb 1920. évi április hó 15. napjáig kell benyújtania, és kérelmében részletesen fel kell tüntetnie a girószámlájára 1920. évi március hó 8. napjától 18. napjáig történt valamennyi befizetést és átutalást, valamint azt, hogy e befizetések és átutalások közül melyek azok, amelyek harmadik személyek részéről tartozatlanul, vagy 1920. évi március hó 18. napjáig még nem esedékes tartozás fejében történtek.

Ha a pénzügyminiszter a kérelemnek helyt ad, elrendeli, hogy

a harmadik bekezdésben említett valamennyi befizetés vagy átutalás összegének fele részéről annak a nevére állíttassék ki állami elismervény, aki a befizetést vagy átutalást teljesítette, vagy arra megbízást adott, továbbá hogy a számlatulajdonos nevére kiállítandó állami elismervény megfelelően kisebb összegről szóló elismervénnyel cseréltessek ki. Ebben az esetben a harmadik bekezdésben említett befizetést vagy átutalást a befizetett vagy átutalt összeg fele része erejéig a felek közötti jogviszonyban olybá kell tekinteni, mintha az meg sem történt volna.

11. §.

Pénzintézeteknél vagy bármely cégnél betétkönyvre, folyószámlára, pénztári jegyre vagy nem kamatozó letétként elhelyezett összegekre nézve a tulajdonos követelése egész összegében változatlanul fennmarad, kivéve az 1920. évi március hó 8-ától 18-áig bezárólag elhelyezett összegeket, amelyeknek fele (50 százalék) további intézkedésig zár alá vétetik, hacsak az érdekelt fél nem igazolja, hogy a kérdéses összeg valamely esedékessé vált tartozás kiegyenlítése vagy törlesztése, vagy folyószámlatartozás megszüntetése vagy csökkentése céljára helyeztetett el.

Egyik számláról a másikra átutalt összegek nem esnek zár alá, ha az átutalás 1920. évi március hó 8-ika előtt elhelyezett összegből történt.

A zár alá vett összegek felett a tulajdonos további intézkedésig nem rendelkezhetik. Hogy a zár alá vett összegek egészen vagy részben államkölcson céljára visszatartassanak-e vagy sem, s ha igen, mily mérvben és minő elvek szerint, azt, valamint az erre vonatkozó eljárást a pénzügyminiszter határozza meg. Ha a pénzügyminiszter e tárgyban legkésőbb 1920. évi május hó 31-éig nem intézkednék, akkor a zár alá vett összegek végleg feloldottaknak tekintendők, és ebben az esetben ezekre nézve a 15. §. második bekezdésének rendelkezései lesznek irányadók.

Minden pénzintézet (cég) köteles azokról az összegekről, amelyek nála betétkönyvre, folyószámlára, pénztári jegyre vagy nem kamatozó letétként 1920. évi március hó 8-ától 18-áig helyeztettek el, a tulajdonos nevének, állandó lakhelyének és pontos lakcímének, az összeg elhelyezése napjának, s amennyiben az összeg valamely tartozás törlesztésére helyeztetett el, ennek a tartozásnak

tüzetes megjelölésével részletes és pontos kimutatást készíteni, s e kimutatást legkésőbb 1920. évi április hó 15-éig a Pénzügyintézeti Központnak, illetőleg az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó hitelszövetkezetek az Országos Központi Hitelszövetkezetnek beküldeni. A kimutatás adatainak valóságát a pénzügyminiszter kiküldött által ellenőriztetheti.

A kimutatás beküldéséért, valamint az adatok helyességéért és azért, hogy a zár alá vett összegekből kifizetés ne történjék, részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél az intézet igazgatója és igazgatósági tagjai, más cégeknél pedig a cégtulajdonosok egyetemlegesen felelősek.

A jelen §. rendelkezései a postatakarékpénztári betétekre és csekkszámlekövetelésekre is vonatkoznak.

12. §.

Lejárt vagy bezárólag 1920. évi április hó 18-áig lejáró pénztartozások fizetésére, amelyek a jelen rendelet hatályba lépésének napja előtt kiállított váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen, csekken vagy általában olyan kereskedelmi ügyleten vagy magánjogi címen alapulnak, amely a jelen rendelet hatályba lépésének napja előtt keletkezett, 1920. évi április hó 25-éig halasztás engedtetik (moratorium).

Oly tartozások tekintetében, amelyek után kikötés alapján vagy törvénynél fogva kamat jár, kamatot a halasztás idejére is lehet számítani. Nem kamatozó tartozás után törvényes kamat számítható.

Halasztás alá nem esnek:

1. tartásdíjak és életjáradékok,
2. szolgálati viszonyból eredő tartozások, ide értve a mezőgazdasági, kereskedelmi vagy ipari munkaviszonyból eredő tartozásokat is,
3. bérleti vagy albérleti viszonyból eredő és havonként vagy ennél rövidebb időközben esedékes bértartozások.

Az a körülmény, hogy valamely követelés a jelen rendelet szerint halasztás alá esik, nem zárja ki a követelésnek beszámításra való felhasználását.

Pénzügyintézeteknél vagy bármely cégnél elhelyezett összegek tekintetében a 15. §. intézkedik.

13. §.

A halasztás ideje a halasztási idő alá eső tartozások tekintetében sem az elévülés idejébe, sem a jogok érvényesítésére vagy fenntartására megállapított határidőkbe, valamint a csődtörvény 27. §-ának utolsó bekezdésében és a 28. §-ában megszabott hat hónapi határidőbe nem számítható be. Ez a szabály a váltónak és értékpapirnak láttamozása vagy elfogadás végett bemutatására megszabott határidő tekintetében is áll.

A lejáratkor való nem teljesítés esetére bárminő módon megállapított jogkövetkezmények nem állanak be, ha a pénztartozással terhelt fél a jelen rendelettel engedett halasztást vette igénybe.

14. §.

Halasztás alá eső pénztartozás iránt a jelen rendelettel engedett halasztás tartama alatt keresetet indítani vagy fizetési meghagyás kibocsátását kérni nem lehet, és a bíróság hivatalból köteles visszautasítani az oly keresetlevelet vagy fizetési meghagyás iránti kérelmet, amelynek tartalmából nem tűnik ki, hogy az azzal érvényesíteni kívánt követelés halasztás alá nem esik. Halasztás alá eső pénztartozás iránt a jelen rendelet hatályba léptének napja előtt beadott keresetlevél vagy fizetési meghagyás iránti kérelem alapján az eljárást mind az első bíróság, mind a fellebbviteli bíróság előtt folytatni kell, és ha a bíróság marasztaló határozatot hoz, a teljesítés határidejét úgy köteles megállapítani, hogy az a jelen rendelettel engedett halasztás letelte után követő nappal történjék.

Halasztás alá eső követelések behajtására a halasztás tartama alatt kielégítési végrehajtást elrendelni, vagy ily tartozás miatt az adós ellen csődöt kérni és elrendelni nem lehet; a jelen rendelet hatályba lépte előtt elrendelt kielégítési végrehajtás a halasztás tartama alatt csak a követelés biztosításáig terjedhet. Biztosítási végrehajtást az e részben irányadó szabályok szerint a halasztás alá eső követelések tekintetében is el lehet rendelni.

15. §.

Pénzügyintézeteknél vagy bármely cégnél betéti könyvre, folyószámlára, pénztári jegyre vagy nem kamatozó letétként a jelen rendelet hatályba lépte előtt elhelyezett összegekből a fél — a kikötött felmondási idők épségben tartása mellett — 1920. évi

április hó 5. napjáig terjedő időben kifizetést csak úgy követelhet, ha hitelt érdemlően kimutatja, hogy a kívánt összegre saját vagy hozzátartozóinak életfenntartása céljára vagy más elkerülhetetlenül szükséges és halasztást nem tűrő kiadásainak fedezése végett, vagy a jelen rendelet 12. §-a harmadik bekezdésének 1—3. pontjai szerint halasztás alá nem eső tartozásának kifizetésére van szüksége.

Az 1920. évi április hó 5-ike után a fél további intézkedésig akár egyszerre, akár részletekben a cél igazolása nélkül követelheti oly összeg kifizetését, amely a jelen rendelet hatályba lépte napján elhelyezve volt összegnek felét (50 százalékát) meg nem haladja; ezt meghaladó összeg kifizetését pedig csak úgy követelheti, ha hitelt érdemlően kimutatja, hogy a kívánt összegre az első bekezdésben említett célokra, vagy pedig köztartozásainak kifizetésére van szüksége.

16. §.

A 7. §-ban említett helyi bizottság tagjaiul kijelölt és a bizottság székhelyén lakó olyan személyt, aki a bizottsági tagságot elfogadható indok nélkül el nem fogadja, vagy a fogadalom letételét megtagadja, vagy az elnök meghívásának eleget nem tesz, vagy a helyi bizottság részéről történt kiküldetésben el nem jár, a törvényhatóság első tisztviselője a helyi bizottság elnökének előterjesztésére ezer koronáig terjedhető pénzbírsággal sújthatja. A pénzbírság a hadirokkantak segélyalapja javára fordítandó.

17. §.

A jogosulatlan felülbélyegzéssel vagy a felülbélyegzés utánzásával vagy meghamisításával elkövetett bűncselekmények a büntető törvényeknek a pénzhamisításra vonatkozó rendelkezései értelmében esnek büntetés alá.

Törvényben megállapítandó súlyos büntetés alá esik az, aki: bankjegyek felülbélyegzése céljából bélyegzőkészüléket jogosulatlanul készített vagy készít;

a felülbélyegzés alá eső bankjegyek beszolgáltatásáról mást lebeszélni, vagy a felülbélyegzést más módon megnehezíteni vagy meghiusítani törekszik;

idegen felülbélyegzéssel ellátott bankjegyekről a felülbélyegzést

eltávolítja vagy felsmerhetetlenné teszi oly célból, hogy az felül nem bélyegzett gyanánt tűnjék fel;

felül nem bélyegzett bankjegyeket összevásárol;

a felülbélyegzéssel kapcsolatban adatok bejelentésére köteles és tudva valótlán adatokat terjeszt elő;

a jelen rendelet rendelkezéseit az előbbi bekezdések alá nem eső módon megszegi vagy kijátsza.

18. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján¹⁾ lép életbe.

Budapesten, 1920. évi március hó 17-én.

Dr. Simonyi-Semadam Sándor s. k.
miniszterelnök.

27.

A magyar kormány 1920. évi 2.041. M. E. számú rendelete,

a só árának újabb megállapításáról és az ezzel kapcsolatos tennivalókról szóló 384/1920. M. E. számú rendelet kiegészítéséről.

A minisztériumnak 384/1920. M. E. szám alatt kibocsátott rendelete²⁾ akként egészített ki, hogy

a vámvonalon át behozott annak a sónak árát, amely nem a Sóelosztó Bizottság által kiutalt készletekből, és nem az általa megállapított fejadag szerint kerül szétosztásra, a törvényhatóság első tisztviselője — a fővárosban a főváros tanácsa — a 384/1920. M. E. sz. rendeletben megállapított áraknál nagyobb összegben is megállapíthatja, amennyiben a nagyobb ár, tekintettel az igazolt beszerzési költségekre, a kiszabott és a befizetett vám- és engedélyilletékre és a szokásos kereskedői haszonra, szükségesnek mutatkozik.

Ez a rendelet kihirdetésének napján³⁾ lép életbe,

Budapesten, 1920. évi március hó.

Huszár Károly s. k.
miniszterelnök.

¹⁾ Kihirdettetett a »Budapesti Közlöny«-ben 1920. évi március hó 18-án.

²⁾ Lásd Magy. Rend. Tára, 1920. évf., 19. o.

³⁾ Kihirdettetett a Budapesti Közlönyben 1920. évi március hó 19-én.